

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»**

ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Матеріали XXXI Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції**

17 березня 2017 року

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
XXXI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»
17 березня 2017 року

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2017

УДК 001(477)«19/20»
ББК 72(4 Укр)63
В 54

Матеріали XXXI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2017. – Вип. 31. – 276 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України, ректор ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Рик С.М. – кандидат філософських наук, доцент, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Скляренко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології і методики навчання

Коцур В.В. – кандидат політичних наук, голова Ради молодих учених університету

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук, заступник голови Ради молодих учених університету

Гайдаєнко І.В. – кандидат історичних наук, секретар Ради молодих учених університету

©Рада молодих учених університету
©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

16. Станкевич М. Художнє дерево / М. Станкевич // Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. – У 2-х т. – Т. 2 : Етнологія та мистецтвознавство / [Наук. ред. С. Павлюк]. – Львів : Ін-т народознавства НАНУ, 2006. – С. 709–726.
17. Ходанич М. П. Закарпатське різьбярство другої половини XX – початку XXI ст. : проблема існування школи / М. П. Ходанич // Освіта Закарпаття. – 2010. – № 11. – С. 55–58.
18. Ходанич М. Різьбяр Василь Шип / М. Ходанич // Науковий вісник ЗХІ. Матеріали науково-практичної конференції «Ерделівські читання». Ужгород, 14–16 травня 2012 р. – Ужгород : Гражда, 2013. – С. 117–122.
19. Ходанич М. П. Філософія родинного щастя у творчій спадщині Василя Свида / М. П. Ходанич // Вісник ЗХІ : зб. наук. праць. – Ужгород : Гражда, 2015. – Вип. 6. – С. 12–15.
20. Ходанич М. П. Художньо-стильові особливості портрета в закарпатській дерев'яній пластиці II половини XX – початку XXI ст. / М. П. Ходанич // Вісник ЗХІ : зб. наук. праць. – Ужгород : Гражда, 2015. – Вип. 6. – С. 44–47.
21. Чегусова З. Трансформація образу в професійному декоративному мистецтві України 80–90-х рр. XX століття / З. Чегусова // «Міст» (мистецтво, історія, сучасність, теорія) : наук. зб. / З. Чегусова. – К. : ВХ [студіо]. – 2003. – № 1. – С. 229–240.
22. Чегусова З. Українські провідні митці художньої обробки дерева (остання третина XX – початок XXI ст.) / З. Чегусова // Студії мистецтвознавчі. 2015. – Число 2. – С. 78–89.
23. Шмагалю Р. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст. : структурування, методологія, художні позиції / Р. Шмагалю. – Львів : Українські технології, 2005. – 526 с.

УДК 75/76(477)“19/20”:7.071.1(477)Приходько(043.5)

Еріка Микула
(Львів)

ОБРАЗНО-ПЛАСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАТЮРМОРТІВ В'ЯЧЕСЛАВА ПРИХОДЬКА 1960-Х – ПОЧАТКУ 2000-Х РР.

Проаналізовано образно-пластичні особливості натюрмортів В'ячеслава Приходька 1960-х – початку 2000-х рр. Виявлено домінуючі стильові інспірації та образно-пластичні концепти натюрмортного спадку митця.

Ключові слова: натюрморт, образно-пластична концепція, стильові інспірації, кубізм, символ, алегорія, «експериментальний» напрям закарпатського живопису.

The article deals with the analysis of the figurative and plastic peculiarities of Viacheslav Prykhodko's still lives of the end of 1960s – beginning of 2000s. The author discovers the dominant stylistic inspirations and figurative and plastic concepts of artist's still lives inheritance.

Keywords: still life, figurative and plastic concept, stylistic inspiration, cubism, symbol, allegory, "experimental" direction of the Transcarpathian painting.

Творчість В'ячеслава Приходька (1940–2011) – члена НСХУ (з 1973 р.), Народного художника України (з 2004 р.), викладача Ужгородського художнього інституту ім. А. Ерделі (з 2004 р.), стала явищем закарпатського образотворчого мистецтва другої половини XX – початку XXI ст.; пов'язала його повоєнний досвід з сучасним пошуком нових образотворчих парадигм, продемонструвала колізії авторського самовизначення в умовах лібералізації початку 1960-х, «тихого тоталітаризму» 1970–1980-х рр. й входження у світовий культурний простір на межі XX – XXI ст.

Поряд з алегоричними тематичними полотнами, портретами, одухотвореними міськими пейзажами, важливе місце у творчості майстра посіли натюрморти – зрослі із формотворчих

експериментів, переосмислення постімпресіонізму та кубізму символічні мікрокосми, що утілюють зміст буття.

Так, у ранньому «Натюрморті з білим глечиком» (1970) раціональна конструктивність й випробування можливостей стриманого, майже монохромного колориту, заснованого на медвяно-вохристих, коричневих та нюансованих білих барвах, поєдналися з асоціативністю образної побудови, що відтворює гармонію буденного життя.

Виконана у глибоких умброво-кармінних тонах фризоподібна «Стара кераміка» (1971) спонукає згадати Ф. Манайла. Зокрема, при неподібності пластичних рішень, роботам майстра 1970-х рр. («Сріберні ничельниці, золоте бердо», «У кутку комори», 1975; «У коморі», 1976; «Комора», 1970-ті рр.) концептуально суголосить самоцінність розташованих у звуженому просторі предметів зникаючого верховинського побуту, їх трансформація у знаковий вираз буття. З полотном корифея закарпатського живопису «Моя поличка» (1973) пошуки молодого В. Приходька споріднює виставкова репрезентація об'єктів, їх своєрідний перелік як знаків життя. Подібне образно-пластичне рішення віднаходимо в «Угорському натюрморті» (2006), де, як і в інших закарпатських живописців (Ф. Манайло «В бабиній хаті», 1971; Ф. Семан «Угорський інтер'єр», 1992), зображення глечиків, діжок, поливаної кераміки поєднується з інтер'єром селянської хижі, її лімінально-символьними локусами: столом, дверима, порогом, вікном.

Окрему ділянку пошуків митця утворили настроєві твори: просякнутий спокоєм коричнево-золотавий «Старий стіл» (1991) або ж тонально-контрастний «Конфлікт /триптих/» (2005). Примарністю сну чи видіння сповнився написаний у смарагдовій гамі з наче прокресленими абрисами предметів й відблисками ірреального світла «Шкляний натюрморт» (2007).

Приналежність В. Приходька «експериментальному» струменю закарпатського малярства підтвердили композиції, осердям яких стала суто пластична драма: поліфонічних розсипів кольору, трансформацій простору, об'ємів, площин.

Так, творчо переосмислені кубістичні ремінісценції й перегуки з Ф. Семаном («Натюрморт з підсвічником») зустрічаємо у «Натюрморті з дерев'яними предметами» (1978), де діжі та підсвічник роздрібнюються на насичені коричневі, вохристі, кармінні поверхні, що утілюють напівтемряву верховинської хижі, тепло поціновуваного народними майстрами дерева, таїну давнини.

Інтерес живописця до формально-пластичних завдань, раціональну, конструктивізуючу основу його творчого методу (О. Федорук) [4, с. 141–142], «відкрити структурність картинного образу» (Г. Островський) [2, с. 3] засвідчує «Куток майстерні» (1986), у якому глибока прохолода смарагду поєднується з експресивним соло жовтої та блискітками червоної барв.

В окремих роботах верх одержує естетизуюча тенденція, завдяки якій самодостатньою цінністю постають витончені колірні співзвуччя, гра форм, ритм ліній та різнотональних площин («Китайські горнятка на перлястому тлі», «Китайські горнятка на бузковому тлі», 2009). Провідного значення в аналізованих творах набуває колірно-емотивний камертон однотонного вишуканого тла.

Поєднанням пластичної динаміки, рафінованості, змістової багатогранності приваблюють квіти: асоційовані зі спомином («Інтер'єр із минулого в холодному», «Інтер'єр із минулого в теплом», 2006), затишном оселі («Квіти», 2008), сяйвом дня і радістю життя («Декоративна квітка», 2009). Особливо виразно життєствердна спрямованість творчості художника виявлена у композиції «Веранда. Квітковий рай» (2008), де оповиті перлястою імлою розсипи карміну і смарагду уподібнюються саду – образу раю, безтурботності, гармонії [3, с. 530], поширеного у тематичних полотнах митця.

Синтез експресіоністичної та кубістичної традицій простежується у зображеннях інструментів: куделі («Куделя», 1980), верстата («Верстак», 2000) – внутрішньо урухомлених, одухотворених пластичних світів.

Наприкінці 1970-х рр. у доробку В. Приходька з'явилися метажанрові полотна, у яких елементи натюрморту, контекстуалізуючись в алегоричну образно-пластичну структуру, символізували колообіг буття. Саме цю ідею утілено у композиції «На подвір'ї. Осінній натюрморт» (1979): з осяяними відблисками спливаючого літа золотобокими динями, ультрамарином тіней, що провіщає осінь, виоформленим локусами переходів мікрокосмом верховинського обійстя, пов'язаного з пам'яттю роду й плином життя [1, с. 616].

Схоже образне рішення, у якому символіка плоду контамінована зі згасанням природи й життєвим пожинком, віднаходимо в «Осінній темі» (1991). В «Осінній порі» семантика врожаю поєднується з означеною возом ідеєю газдування [1, с. 92], в інтерпретації майстра – облаштування життя. У полотні «Розмова з минувиною» (2006) білясто-помаранчеві дині, розташовані неподалік літнього подружжя на сповитому спокоєм старості подвір'ї, сприймаються як відблиск минулих років. Багатогранної семантики, зрослої з асоціації «врожаю – плодів – очікуваного материнства – продовження роду; зміни пір року – зміни поколінь», натюрморт набуває у композиції «Очікування» (2008): з поетизованим образом майбутньої матері-мадонни перед золотим розсипом динь на тлі вохристих, остигаючих від спеки полів. Підсумовуючи зауважимо, що спільними ознаками зображень плодів у доробку В. Приходька є ритмізованість зближених тонально-барвових плям та рівнозначних об'ємів, їх органічна інтеграція у фігуративну композицію, піднесеність до наскрізної теми творчості, поряд із символічними зображеннями ганку, дверей, подвір'я, вікна, дерева, драбини, колодязя.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Жайворонюк В. Знаки української етнокультури : словник-довідник / В. Жайворонюк. – К., 2006.
2. Островський Г. Причетність до життя / Г. Островський // Закарпатська правда. – 1981. – 2 червня. – С. 3.
3. Славянские древности. Этнолингвистический словарь в 5-ти тт. / [Под общ. ред. Т. А. Агапкиной, Л. Н. Виноградовой, В. Я. Петрухина, С. М. Толстой]. – М. : Международные отношения, 2008. – Т. 4. – 656 с.
4. Федорук О. Школа, яка постійно оновлюється : [Про закарпатську школу в малярстві] / О. Федорук // ОМ. – 2000. – № 3–4. – С. 92–96.

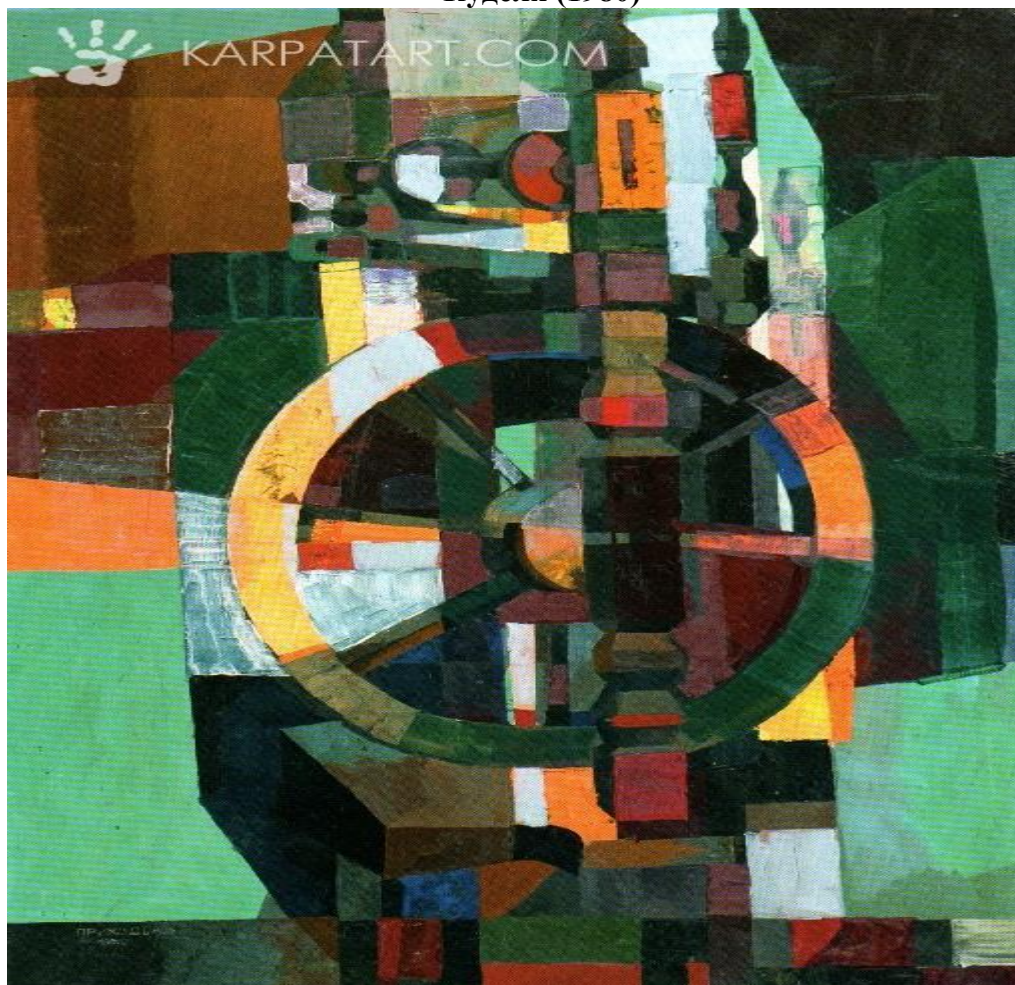
Натюрморт з дерев'яними предметами (1978)

На подвір'ї. Осінній натюрморт (1979)

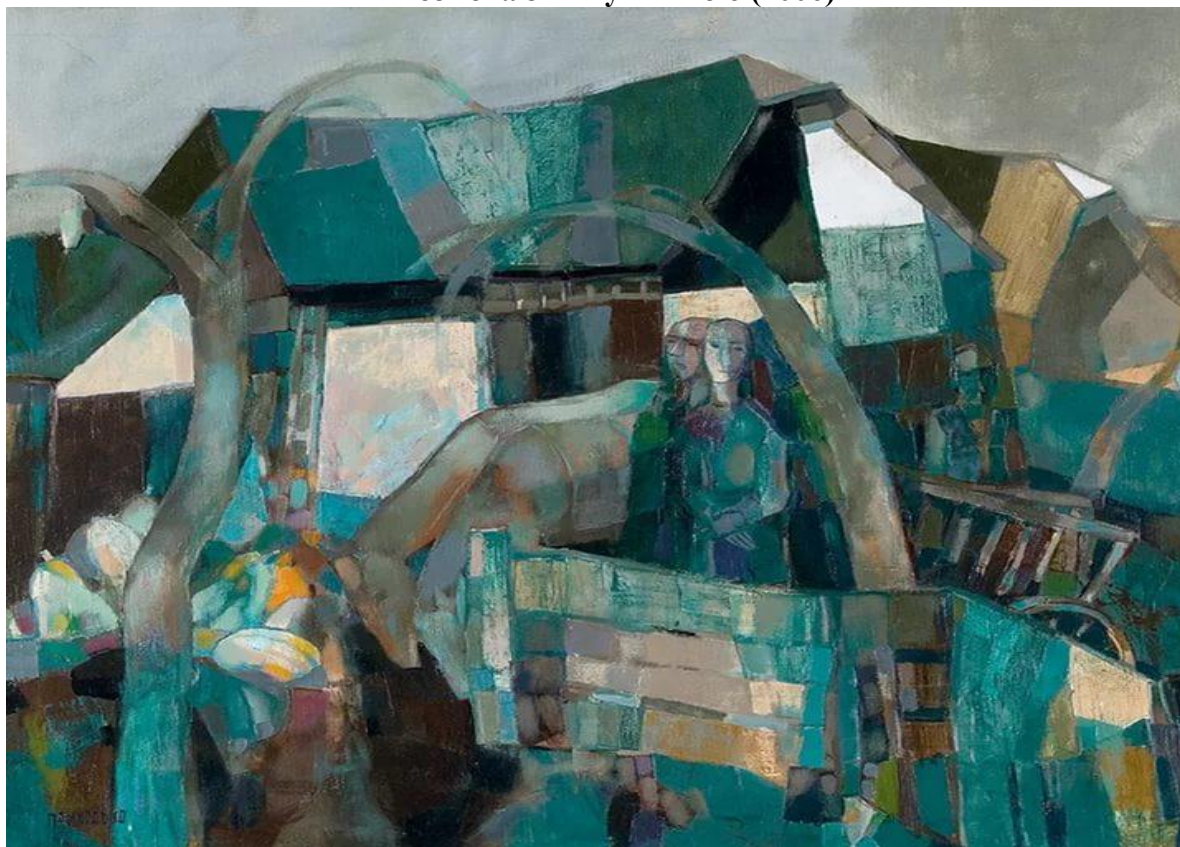
Куделя (1980)

Куток майстерні (1986)

Розмова з минувшиною (2006)

Шкляний натюрморт (2007)

Китайські горнятка на перлястому тлі (2009)

